

Hof van Justitie bevestigt: rechtbank moet arbitrale uitspraak kunnen toetsen aan Unierecht

In een prejudiciële arrest van 1 augustus 2025 heeft het Hof van Justitie van de EU geoordeeld dat arbitrale uitspraken over geschillen die betrekking hebben op activiteiten binnen de EU, door een nationale rechtbank van een EU-lidstaat moeten kunnen worden getoetst aan regels van Europese openbare orde. De aanleiding van het arrest is een geschil tussen voetbalclub RFC Seraing en de FIFA dat werd beslecht door het CAS, maar tegelijk ook leidde tot een procedure voor de Belgische rechtbanken.

Benjamin Magnus en Marie-Julie Kormoss

De afgelopen jaren is al heel wat geschreven over de FIFA en de rechtmatigheid van haar reglementen. Het arrest van het Hof van Justitie in de zaak Seraing (C-600/23) draait echter niet om de FIFA-reglementen zelf, maar om het gezag van gewijsde en de afdwingbaarheid van arbitrale vonnissen.

De aanleiding van het arrest is een geschil over zogenaamde *third-party ownership* contracten (TPO) tussen de Belgische voetbalclub RFC Seraing en de Maltese vennootschap Doyen Sports Investment enerzijds, en de voetbalbonden FIFA, UEFA en KBVB anderzijds. In 2015 voerde de FIFA een verbod in op dergelijke contracten, waarbij een derde partij – doorgaans een investeerder, makelaar of bedrijf – een financieel belang verwerft in de toekomstige transfersom van een voetballer. Dat verbod werd opgenomen in de artikelen 18bis en 18ter van de *Regulations on the Status and Transfers of Players* (RSTP).

Datzelfde jaar sloot RFC Seraing twee TPO's met Doyen Sports, waarmee het de economische rechten op vier van haar spelers gedeeltelijk overdroeg aan Doyen Sports. De FIFA, gesteund door de KBVB, legde RFC Seraing daarop tuchtrechtelijke sancties op wegens schending van de RSTP. De club vocht de sancties aan bij de beroepscommissie van de FIFA, vervolgens bij het *Court of Arbitration for Sport*

(CAS), gevestigd in Zwitserland, en tot slot bij het Zwitsers Hooggerechtshof, maar ving telkens bot.

VAN CAS NAAR HOF VAN JUSTITIE

RFC Seraing voerde aan dat de opgelegde sancties onrechtmatig waren omdat de artikelen 18bis en 18ter van de RSTP strijdig zouden zijn met het Unierecht. De club stelde meer bepaald dat het totaalverbod op TPO's een schending vormde van het vrije verkeer van werknemers, diensten en kapitaal (artikelen 45, 56 en 63 VWEU) en het EU-mededingingsrecht (artikelen 101 en 102 VWEU). Daarnaast voerde het ook een inbreuk op het Zwitsers mededingingsrecht aan. In een vonnis van 9 maart 2017 wees het CAS het beroep van RFC Seraing af als ongegrond. De club stelde vervolgens een vernietigingsberoep in voor het Zwitsers Hooggerechtshof, maar ook dat werd afgewezen.

In parallel voerden RFC Seraing en Doyen Sports een procedure tegen de FIFA, de UEFA en de KBVB voor de Franstalige ondernemingsrechtbank Brussel. Ook hier stelde de club dat de betrokken bepalingen van de RSTP een inbreuk vormden op het Unierecht. In eerste aanleg verklaarde de rechtbank zich onbevoegd. Het hof van beroep Brussel oordeelde dat het CAS-vonnis tussen partijen gezag en kracht van gewijsde heeft. De vorderingen tegen de FIFA werden daarom afgewezen als onontvankelijk. Wat de KBVB betreft, die geen

partij was bij de CAS-procedure, stelde het hof dat het CAS-vonnis ook tegenover derden bewijskracht heeft als weerlegbaar vermoeden. Het hof oordeelde dat RFC Seraing dit vermoeden niet weerlegde en wees de vorderingen tegen de KBVB daarom af als ongegrond.

De zaak kwam uiteindelijk voor het Hof van Cassatie, dat in september 2023 prejudiciële vragen stelde aan het Hof van Justitie van de EU. In essentie werd gevraagd of het Unierecht zich verzet tegen nationale regels die een gezag van gewijsde of bewijskracht toekennen aan een arbitraal vonnis, waarvan de verenigbaarheid met het Unierecht is getoetst door een rechtbank die geen prejudiciële vragen kan stellen aan het Hof van Justitie.

RECHT OP TOETSING

Zoals gebruikelijk begint het Hof zijn analyse met een bespreking van geldende principes en eerdere rechtspraak. Het startpunt is het fundamentele recht van Europese burgers op daadwerkelijke rechtsbescherming (artikel 19, lid 1, tweede alinea VEU en artikel 47 Handvest van de Grondrechten van de EU). Deze bepalingen vereisen een mogelijkheid tot rechterlijke toetsing van maatregelen, handelingen of uitspraken die Unierechtelijke rechten of vrijheden raken.

Dat recht op daadwerkelijke rechtsbescherming belet particulieren niet om hun geschillen te onderwerpen aan arbitrage, maar impliceert wel dat arbitrale uitspraken niet volledig aan rechterlijke toetsing mogen ontsnappen. Particulieren die voor arbitrage kiezen, moeten het uiteindelijke vonnis kunnen laten toetsen door een rechterlijke instantie. Over de omvang en toepassing van deze rechterlijke toetsing, poneert het Hof drie belangrijke overwegingen. Ten eerste, de rechterlijke toetsing kan qua omvang worden beperkt, en moet dus niet noodzakelijk betrekking hebben op alle feitelijke en juridische geschilpunten. De toetsing moet echter minstens betrekking hebben op

Hooggerechtshof prejudiciële vragen kunnen voorleggen aan het Hof van Justitie. Bijgevolg moet de club de mogelijkheid hebben om het CAS-vonnis (incidenteel) te laten toetsen door een nationale rechtbank van een EU-lidstaat die ervan kennisneemt. In de mate dat nationale regels die rechtbank zouden verhinderen om zo'n incidentele toetsing uit te voeren, moeten die regels buiten toepassing worden gelaten.

Op basis hiervan besluit het Hof dat het Unierecht zich ertegen verzet dat aan een CAS-vonnis gezag van gewijsde of een daaruit voortvloeiende bewijskracht wordt verleend, wanneer dat vonnis niet voorafgaand is getoetst aan de regels van Europese openbare orde door een rechtbank die prejudiciële vragen kan stellen aan het Hof van Justitie.

WAT NU?

Het is nu aan het Hof van Cassatie om uitspraak te doen, rekening houdende met het prejudiciële arrest van het Hof van Justitie. De verwachting is dat het zal oordelen dat het hof van beroep Brussel ten onrechte het gezag van gewijsde en de bewijskracht van het CAS-vonnis heeft bevestigd zonder het vonnis eerst te toetsen aan de regels van Europese openbare orde die RFC Seraing had ingeroepen. In dat geval zal het de zaak terugverwijzen naar een ander hof van beroep voor een nieuwe beoordeling.

Hoewel de analyse van het Hof van Justitie vertrekt vanuit sportarbitrage en rekening houdt met de specifieke kenmerken ervan, zijn de erin vervatte overwegingen ruimer toepasbaar. Het Hof onderstreept dat arbitrage niet kan worden gebruikt om regels van Europese openbare orde te omzeilen. Nationale rechtbanken zijn en blijven, met name gelet op hun toegang tot het Hof van Justitie, de poortwachters van een eerlijke geschillenbeslechting en moeten waarborgen dat regels van openbare orde worden nageleefd.

De directe impact op arbitrale uitspraken

Hoewel de analyse van het Hof van Justitie vertrekt vanuit sportarbitrage en rekening houdt met de specifieke kenmerken ervan, zijn de erin vervatte overwegingen ruimer toepasbaar.

regels van Europese openbare orde. Dat zijn de beginselen en bepalingen van Unierecht die van fundamenteel belang zijn, zoals het vrije verkeer van werknemers, diensten en kapitaal en het mededingingsrecht.

Ten tweede, de door partijen aangezochte rechter moet prejudiciële vragen kunnen stellen aan het Hof van Justitie, zodat de uniforme uitlegging en toepassing van het Unierecht verzekerd is.

Ten derde, de betrokken partijen moeten niet noodzakelijk beschikken over een rechtstreeks rechtsmiddel tegen het arbitraal vonnis, bijvoorbeeld een vernietigingsberoep voor een nationale rechtbank van een EU-lidstaat, maar moeten het vonnis minstens incidenteel kunnen laten toetsen wanneer een nationale rechtbank van een EU-lidstaat kennisneemt van het vonnis.

Aansluitend past het Hof deze principes toe op de voorliggende feiten. Daarbij gaat het eerst in op de specifieke kenmerken van sportarbitrage, wat geen écht vrijwillige arbitrage is omdat de betrokken clubs en spelers de facto worden gedwongen om ermee in te stemmen. Het Hof erkent dat dergelijke verplichte arbitrage legitiem kan zijn, gezien de juridische autonomie van sportfederaties en hun streven naar efficiënte en eerlijke geschillenbeslechting, maar benadrukt tegelijk dat de mogelijkheid op rechterlijke toetsing in dat geval des te belangrijker is.

Het Hof stelt vervolgens vast dat RFC Seraing niet beschikte over een rechtstreeks rechtsmiddel dat voldoet aan de gestelde voorwaarden, aangezien noch het CAS noch het Zwitsers

van het CAS of andere arbitragetribunalen gevestigd buiten de EU moet allicht niet worden overschat. Dit arrest bevestigt dat deze uitspraken niet zomaar kunnen worden ingeroepen en afgedwongen voor nationale rechtbanken in de EU, maar in belangrijke mate was dat al het geval. Immers bepaalt ook het verdrag van New York van 1958, waarbij alle EU-lidstaten partij zijn, dat een nationale rechtbank de erkenning en tenuitvoerlegging van een arbitrale uitspraak kan weigeren in geval van strijdigheid met de openbare orde. Wel is het denkbaar dat partijen, als het geschil ook raakt aan regels van Europese openbare orde zoals het mededingingsrecht, in de toekomst vaker zullen kiezen voor arbitrage waarbij een vernietigingsberoep kan worden ingesteld voor een nationale rechtbank van een EU-lidstaat. Immers kan die rechtbank in dat geval – indien nodig – prejudiciële vragen stellen aan het Hof van Justitie. In 2024 zette de UEFA al een stap in die richting, door in haar reglementen te bepalen dat arbitrage ook kan plaatsvinden voor een alternatieve zetel van het CAS in Dublin, Ierland. Het is afwachten of andere sportbonden dit voorbeeld zullen volgen, en er op die manier een einde komt aan de Zwitserse dominantie in sportarbitrage.

Benjamin Magnus en Marie-Julie Kormoss zijn advocaten.

HvJ, zaak C-600/23, Royal Football Club Seraing v. FIFA

<http://curia.europa.eu>

© Belga Photo Bruno Fahy

De verwachting is dat Cassatie zal oordelen dat het hof van beroep Brussel ten onrechte het gezag van gewijsde en de bewijskracht van het CAS-vonnis heeft bevestigd zonder het vonnis eerst te toetsen aan de regels van Europese openbare orde die RFC Seraing had ingeroepen.